

Napló a hadifogságból

Különleges helytörténeti érdekességet kaptunk egyik olvasónktól, Kisfalusi (Varga) Évától. Egy régi kis füzetet hozott nekünk, mondván, hátha érdeklő az olvasókat a tartalma. A kis könyvecskébe nagybátyja, Varga Mihály írt naplót fogságba esésének napjától, 1944. december elsejétől 1947. december elsejéig. Megható olvasni a napló részleteit, melyből kitűnik a haza, a szülőföld, a család iránti szeretete, hűsége és Istenbe vetett megrendíthetetlen hite. A füzet elejét 1940-ben kezdte írni, melybe nótaszövegeket jegyzett le, de fogsága közben is gyarapította gyűjteményét. A füzet utolsó lapjain egy fogolydal olvasható. Mellette nyilvántartása arról, hogy mennyi lapot írt és kapott fogsága alatt. Súlyát is rögzítette 1947 novemberétől 1948 januárjáig. A legutolsó lapra a fogolytársak címét jegyezte be, az utolsó ismerős név már kék tintával íródott: Wagensommer József 5351 szám.

Az 1922-ben született Varga Mihályt az idősebbek közül még sokan ismerik, hiszen a Malom (Széchenyi) utcában a tutyikészítő Varga József fiaként nőtt fel. Ennek a könyvecskének eszmei értéke van, hiszen kordokumentum egy fiatal biai katona fogságban eltöltött éveiről. Sajnos, hogy Mihály bácsi betegsége miatt már nem tudja elmesélni az akkor megéltéket. Naplóját a család beleegyezésével, engedélyével folytatásokban adjuk közre. (A szerk.)

1944. december 1-jén estem fogságba Dombóváron. 3-án földhányás Kocsolán. 6-káig szabad ég alatt háltunk, az eső szemelt. 7-13-ig Pécsen voltunk, itt a város látott el élelemmel.

17-én Zomborba érkeztünk, itt 23-káig voltunk. 24-25-én vagonban, 26-án Temesvárra érkeztünk.

1945. jan. 1-jén megalakult az önkéntes hadosztály, katonák lettünk.

Egy pár jobb napom Temesváron. 1945. február 10-én a városban a következőket kaptam: 2,5 kg kenyér, 60 dkg hurka, 1/2 kg kolbász, 5 dkg szalonna, 5-6 db. cigaretta, 6 csg. dohány, 1 doboz gyufa és 1250 lei. Lágerben 100 leiert 5 pengőt adtak.

Ferb. 13-án kaptam: 2,5 kg kenyeret, 30 dkg szalonnát, 1 tojást, 3 drb. almát, 10 dkg zsírt, barack lekvárt, 1 csg. dohány, vöröshagymát, kockacukrot és 300 leit.

Febr. 26-án kaptam 2 kg kenyeret, 30 dkg szalonnát, 2 dl sárgabarack lekvárt, 10 db cigarettát, 10 levélpapírt, kalácsot és 200 leit.

Március 5-én és 10-én pedig kaptam: 2 kg kenyeret, 1 liter ecetet, szalonnát, pogácsát és 1200 leit.

Temesváron 1945. ápr. 25-ig voltam. 26-án hajnalban elindult velünk a vonat Oroszország felé. Nagyobb városok voltak: Bukarest–Büzaü–Foksány–Konstanza, innen a Transilvania–Erdély hajóval át a Fekete-tengeren 5-én (máj.) megérkeztünk Odesszába.

Máj. 5-től napi 3-szori étkezés van. 9-én hajnalban meghallottuk az örömhírt, hogy vége van a háborúnak. 11-től dolgoztunk.

Július 5-én erdőtisztításra mentünk Ruznicára, Odessza és Kiev között; kb. 300 km.

Júl. 17. vasárnap. 7-kor ébresztő, reggeli után 200-an az állomásra mentünk fát rakni, itt du. 2 óráig voltunk. Ebéd után irogatok, írnék sokat, de... csak annyit írok: Isten és haza minden előtt. Inkább a halált, mint a megadást/

18-án mi is fát termelünk, 7-es csoportokban. 4-en vágjuk, 2-en gallyaznak, 1 pedig a fát rakja méterbe. Napi teljesítmény: 7-12 méter.

21. nyár kezdete. Ma egy 20-25 km távoli erdőben kezdtük meg a vágást, gépkocsikon visznek és hoznak, gyalogolni nem kell, de korán megyünk, és későn jövünk. Este új fehérműt kaptunk.

24-én vasárnap reggel, daraleves, 30 dkg kenyér. Ebéd: daraleves, kása helyett 10 dkg túró és 20 dkg kenyér., du. fát rakunk az állomáson. Vacsora: leves, kávé, túró és 20 dkg kenyér.

25-én a gépkocsikról rakjuk le a fát, ilyenkor 75 dkg kenyeret és reggel is kapunk kását. Kb. 20 dkg tyúkhúst ettem, szerettem.

27-28-án a levesek olyanok voltak, hogy a 100%-kal jobbat is ott hagyták malacaink, ritka korpaleves.

29-én egy szem bab volt a levesemben, semmi más. Az erdőben egy vad cseresznyefát vágunk ki, ettem is, de... keserű volt, mikor a hazaira gondoltam.

30-án keserves napunk volt, késő estig az állomáson voltunk, a gépkocsikról raktuk le a fát és közben a vagonokat raktuk du. 3-ig.

Júl. 1. Voszkrészénie, magyarul vasárnap, de különbség a kettő között és föld. Ma az egész tábor 800 fő, vagonot rakni volt du. 3-ig.

Júl. 2. Levél Kis Jóska születésnapja alkalmából. Ma jó napunk volt, korán bejöttünk, ma sikerült először jó lemosakodni, mióta eljöttünk Odesszából. Egy páncélvont haladt keresztül az állomáson, mely elől elrejtettek bennünket. Most már egy fő után 2 méter a norma. Az állomásról bemenet az örök megengedték, hogy a cseresznyefára felmásszunk, cseresznyéztünk.

Júl. 4-én egyszer , hogy a mi csoportunk is megvágta a 14 métert.

Júl. 8-án reggelkezés közben csuklottam. Ritkán csuklok, pedig tudom sokszor emle-

getnek, többször, mint én, miért? ... nincs kinek.

Júl. 9. megváltam attól, ami a fogságban a legtöbbet ért: a dombóvári ujjas pulóvertől. 120 rubelt kaptam érte. 1 db tojás 3 rubel, tej 8 rubel literje, kenyér lágerben 1 kg 30 rubel, kint pedig 3 kg-ot vettem 50-ér.

11-én az ör megengedte, hogy cseresznyézzünk (vad). Egy ilyen kis kedvezménynek most jobban örülünk, mint gyermekkorban a karácsonynak vagy a húsvétnek.

Júl. 13-tól csak 12 gépkocsi kordja a fát, rakodók 30-an vagyunk, pihenő van bőven. E héten nem voltam éhes egyik étkezéstől a másikig. Ma különösen jó szerencsénk volt délben, mi 30-an utolsók voltunk, dupla levest és több kását kaptunk, majd a tisztától és a szakácstól is kaptunk, úgyhogy 2,5 l ettem. Ma alkalmam volt meleg vízben lemosakodni. Kedves Józsi barátom! (VII. 13.) Születésnapod alkalmából szívem teljes melegéből kívánom, hogy ép- és egészségben otthon lehess szeretteid körében.

15-én vasárnap. Ma nem lesz munka, 10 óra van, írom a heti eseményeket, s elgondolkodom, hogy is lehet otthon, vajon ki szedi a házhelyen a cseresznyét stb. De. napoztam, du. aludtam. Ebéd: burisleves és kása, egy szelet cukros kenyér sütemény gyanánt, este is lesz még egy szelettel több, de azután elfogyott a pótlék. Cukrot ma 7 rész vettem fel. Istenem, de jó, hogy nem dohányzom, itt nem csak a dohány, de még a papír (újság) is kevés. 1 irkalap 1 rész cukor (17 gramm). Vacsora: korpaleves, a zöldséget eddig a csalán, most pedig a ré-palevél helyettesíti.

17-én 30 dkg kenyeret kaptunk csak reggel 20, délben 10 dkg-ot.

Július 18-án megkezdődött az aratás, nők aratnak sarlókkal és kaszákkal is. Az orvosi vizsgán I. lettem. Vasárnap! Jaj, de nehezek ezek a szép napok, sír az ember lelke, hogy tétlenül kell eltölteni: és miért? Nehéz erre választ kapni.

Júl. 25. Jakab alma – búza körte, de jó volna egyszer jól lakni belőle!

Júl. 26. Szt. Anna, templomunk védőszentje, köszönet a Istennek! Kedves Sógorszany! Névnapiod alkalmából kívánom, hogy férjeddal, gyermeketekkel és hozzátartozóitokkal együtt lehessetek.

27. Egy kicsit megfáztam, itt is szeszélyes időjárás van. Du. örömben majd meghasadt a szívem, ugyanis egy kisebb szerelvény haladt keresztül Odessza felé az állomáson magyarokkal, nyitott kocsikban utaztak, állítólag haza, Magyarországra. Két hétig olyan volt a koszt, hogy sokan úgy jártak, mint Czája, a birkózó. (folytatjuk)